

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Departementet

Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug
og Fiskeri

Den 21. april 2010

Sagsnr.: 99

- ./.
- Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering notat og grundnotat om forslag til Kommissionens forordning om godkendelse af visse andre sundhedsanprisninger af fødevarer end dem, der henviser til [enten] en reduceret risiko for sygdom og [eller] til børns udvikling og sundhed – etablering af artikel 13 liste (komité-sag).

Forslaget forventes tidligst sat til afstemning på mødet i den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed (SCoFCAH) den 26. april 2010.

Med venlig hilsen

Jesper Wulff Pedersen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen/3.1/2.1

Sagsnr.: 2010-20-221-00579/ Dep. sagsnr. 3999

Den 20. april 2010

FVM 753

NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om forslag til Kommissionens forordning om godkendelse af visse andre sundhedsanprisninger af fødevarer end dem, der henviser til [enten] en reduceret risiko for sygdom og [eller] til børns udvikling og sundhed – etablering af artikel 13 liste (komité-sag)

KOM-dokument foreligger ikke

Kommissionen har fremsendt forslag til forordning om godkendelse af visse andre sundhedsanprisninger af fødevarer end dem, der henviser til [enten] en reduceret risiko for sygdom og [eller] til børns udvikling og sundhed, nærmere bestemt udkast til en fælles liste over tilladte anprisninger i henhold til artikel 13, stk. 1.

Forslaget forventes tidligst sat til afstemning på mødet i den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed (SCoFCAH) den 26. april 2010.

Formålet med det foreliggende forslag er at fastsætte en harmoniseret liste over godkendte sundhedsanprisninger inden for kategorien ”Andre sundhedsanprisninger end dem, der henviser til [enten] en reduceret risiko for sygdom og [eller] børns udvikling og sundhed”, nærmere bestemt fælleslisten over tilladte sundhedsanprisninger der henvises til i artikel 13, stk. 3, i anprisningsforordningen.

Forslaget omfatter godkendelse af 105 anprisninger, på baggrund af en positiv vurdering fra Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA). Disse er primært anprisninger af næringsstoffer som vitaminer og mineraler og deres betydning for kroppens funktioner (såkaldte funktionelle anprisninger). De foreslåede tilladte anprisninger ledsages i forslaget af betingelser for anvendelse, hvor der tages udgangspunkt i udtalelserne fra Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA).

Enkelte dele af det omfattende forslag vurderes at ville berøre beskyttelsesniveauet i Danmark i en negativ retning.

Det er regeringens generelle holdning, at en godkendelse af en sundhedsanprisning i overensstemmelse med anprisningsforordningen bør bygge på et solidt videnskabeligt grundlag. Ligeledes er det væsentligt, at der fastsættes nødvendige vilkår og betingelser for anvendelse af de anprisninger, der godkendes, både for at sikre, at forbrugerne får relevante oplysninger og ikke bliver vildledt, og at der kan føres en effektiv fødevarekontrol. Ligeledes er det væsentligt, at godkendte anprisninger er forståelige og anvendelige for forbrugerne.

Regeringen vurderer ikke, at ovennævnte kriterier er opfyldt for alle de anprisninger, som Kommissionen har stillet forslag om godkendelse af.

På den baggrund agter regeringen ikke at tilslutte sig forslaget i sin nuværende form, idet man lægger afgørende vægt på, at de anprisninger, der specifikt er fremhævet som værende problematiske (ID 80, 493, 502, 517, 489, 754, 755, 757, 801, 1465, 2934, 836, 1560), tages ud af forslaget og ikke kommer til afstemning på nuværende tidspunkt, samt hvis ovennævnte opfyldes, afstår fra at stemme, såfremt der ikke sker en afklaring af følgende anprisninger i overensstemmelse med den danske holdning (ID 144, 1697 og 1818).

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen/3.1/2.1

Sagsnr.: 2010-20-221-00579/ Dep. sagsnr. 3999

Den 20. april 2010

FVM 753

GRUNNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om forslag til Kommissionens forordning om godkendelse af visse andre sundhedsanprisninger af fødevarer end dem, der henviser til [enten] en reduceret risiko for sygdom og [eller] til børns udvikling og sundhed – etablering af artikel 13 liste (komitésag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsendt et udkast til forslag til forordning om godkendelse af visse andre sundhedsanprisninger af fødevarer end dem, der henviser til [enten] en reduceret risiko for sygdom og [eller] til børns udvikling og sundhed. Forslaget er fremsat i henhold til anprisningsforordningen. Der er tale om en liste med 105 sundhedsanprisninger, som foreslås godkendt i henhold til den godkendelsesprocedure, der er beskrevet i artikel 13, stk. 3 i anprisningsforordningen. Enkelte dele af det omfattende forslag vurderes at ville berøre beskyttelsesniveauet i Danmark i en negativ retning.

Baggrund

Kommissionen har fremsendt forslag til forordning om godkendelse af visse andre sundhedsanprisninger af fødevarer end dem, der henviser til [enten] en reduceret risiko for sygdom og [eller] til børns udvikling og sundhed, nærmere bestemt udkast til en fælles liste over tilladte anprisninger i henhold til artikel 13, stk. 1.

Forslaget er fremsat med hjemmel i henholdsvis artikel 13, stk. 3 og artikel 28, stk. 6, a (ii), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1924/2006 af 20. december 2006 om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer.

Forslaget behandles efter en forskriftsprocedure med kontrol i Den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed (SCoFCAH). Hvis der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen forordningen for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 3 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i Den Stående Komité for Fødevarekæ-

den og Dyresundhed (SCoFCAH), forelægger Kommissionen sagen for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 2 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen.

Forslaget forventes tidligst sat til afstemning på mødet i Den Stående Komité for Fødevarer og Dyresundhed (SCoFCAH) den 26. april 2010.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Formål og indhold

Formålet med det foreliggende forslag er at fastsætte en harmoniseret liste over godkendte sundhedsanprisninger inden for kategorien ”Andre sundhedsanprisninger end dem, der henviser til [enten] en reduceret risiko for sygdom og [eller] børns udvikling og sundhed”, nærmere bestemt fælleslisten over tilladte sundhedsanprisninger der henvises til i artikel 13, stk. 3, i anprisningsforordningen.

I henhold til anprisningsforordningens artikel 13, stk. 2, fremsendte medlemsstaterne inden 31. januar 2008 lister over artikel 13 anprisninger til Kommissionen. Kommissionen modtog over 44.000 forskellige anprisninger, som Kommissionen har indarbejdet i en fælles ”konsolideret liste” (indeholder ca. 4.000 anprisninger), som er blevet forelagt Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) med henblik på at få en videnskabelig vurdering af, om der er tilstrækkelig sammenhæng mellem indtaget af fødevarer og den anpriste effekt.

På grund af det overvældende antal af anprisninger, har Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) endnu ikke afsluttet vurderingen for alle anprisningerne. De første vurderinger blev publiceret af Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) i oktober 2009. Nærværende forslag omfatter de anprisninger, som Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) i oktober 2009 vurderede, at der er tilstrækkelig videnskabelig evidens for (ud af ca. 500 forelagte anprisninger). Forslaget er således en delmængde af den artikel 13 liste, der skal etableres jævnfør artikel 13, stk. 3. Konsekvensen for de anprisninger, som ikke optages på listen, men som i et vist omfang allerede er på markedet er, at disse afvises og dermed ikke må forefindes på det europæiske marked.

Forslaget omfatter primært anprisninger af næringsstoffer som vitaminer og mineraler og deres betydning for kroppens funktioner (såkaldte funktionelle anprisninger). Nedenfor er gengivet, hvilke anprisninger, der er omfattet af forslaget (105 anprisninger). De foreslåede tillad-

te anprisninger ledsages i forslaget af betingelser for anvendelse, hvor der tages udgangspunkt i udtalelserne fra Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA).

Liste over sundhedsanprisninger, der foreslås tilladt

Anprisning (i alfabetisk rækkefølge)	ID nummer
Det omhandlende næringsstof eller andet stof er nævnt indledningsvis i anprisningen, og derved giver listen også en alfabetisk oversigt over de pågældende næringsstoffer eller andre stoffer, som anprisningen omhandler, dog med to undtagelser (beta-glucans og glucomannan). I de to tilfælde er stoffet angivet med fed skrift.	
Alpha-linolenic ac(ALA) contributes to maintenance of normal blood cholesterol concentrations.	493
Biotin contributes to normal energy-yielding metabolism.	114, 117
Biotin contributes to normal macronutrient metabolism.	113, 114, 117
Biotin contributes to the maintenance of normal hair.	118, 2876
Biotin contributes to the maintenance of normal skin and mucous membranes.	115
Biotin contributes to the normal function of the nervous system.	116
Calcium and vitamin D are needed for the maintenance of normal bone.	350
Calcium contributes to normal blood clotting.	230, 236
Calcium contributes to normal energy-yielding metabolism.	234
Calcium contributes to normal muscle function and neurotransmission.	226, 227, 230, 235
Calcium contributes to the normal function of digestive enzymes.	355
Calcium is needed for the maintenance of normal bones and teeth.	224, 230, 231, 354, 3099
Copper contributes to maintenance of normal connective tissues.	265, 271, 1722
Copper contributes to normal energy yielding metabolism.	266
Copper contributes to normal function of the immune system.	264
Copper contributes to normal function of the nervous system.	267
Copper contributes to normal skin and hair pigmentation.	268, 1724
Copper contributes to the protection of cell constituents from oxidative damage.	263
Eicosapentaenoic acid (EPA) and docosahexaenoic acid (DHA) contribute to the maintenance of normal blood pressure.	502
Eicosapentaenoic ac(EPA) and docosahexaenoic ac(DHA) contribute to the maintenance of normal triglyceride concentrations.	517
Fluoride contributes to maintain tooth mineralisation.	275, 276
Folate contributes to a normal function of the immune system.	91
Folate contributes to normal blood formation.	79
Folate contributes to normal cell division.	193
Folate contributes to normal homocysteine metabolism.	80
Folate contributes to normal maternal tissue growth during pregnancy.	2882
Iodine contributes to maintenance of normal skin.	370
Iodine contributes to normal energy-yielding metabolism.	274
Iodine contributes to the normal production of thyrohormones and normal thyrofunction.	274
Iron contributes to a normal function of the immune system.	252, 259
Iron contributes to normal cell division.	368
Iron contributes to normal cognitive function.	253

Iron contributes to normal energy-yielding metabolism.	251, 1589
Iron contributes to normal formation of red blood cells and haemoglobin.	249, 1589
Iron contributes to normal oxygen transport in the body.	250, 254, 256
Lactase enzyme contributes to breaking down lactose.	1697, 1818
Linoleic ac(LA) may help to maintain normal blood cholesterol concentrations.	489
Magnesium contributes to normal cell division.	365
Magnesium contributes to normal energy-yielding metabolism.	240, 247, 248
Magnesium contributes to normal muscle function including the heart muscle.	241
Magnesium contributes to normal nerve function.	242
Magnesium contributes to normal protein synthesis.	364
Magnesium contributes to the maintenance of normal bone.	239
Magnesium contributes to electrolyte balance.	238
Magnesium contributes to the maintenance of normal teeth.	239
Manganese contributes to normal energy-yielding metabolism.	311
Manganese contributes to the maintenance of normal bone.	310
Manganese contributes to the protection of cell constituents from oxidative damage.	309
Niacin contributes to normal energy-yielding metabolism.	43, 49, 54
Niacin contributes to the maintenance of normal skin and mucous membranes.	45, 48, 50, 52
Niacin contributes to the normal function of the nervous system.	44, 53
Pantothenic contributes to normal energy-yielding metabolism.	56, 59, 60, 64, 171, 72, 208
Pantothenic contributes to normal mental performance.	57
Pantothenic contributes to normal synthesis and metabolism of steroid hormones, vitamin D and some neurotransmitters.	181
Phosphorus contributes to energy-yielding metabolism.	329, 373
Phosphorus contributes to normal function of cell membranes.	328
Phosphorus contributes to the maintenance of normal bone and teeth.	324, 327
Regular consumption of beta-glucans contributes to maintenance of normal blood cholesterol concentrations.	754, 755, 757, 801, 1465, 2934
Regular consumption of glucomannan helps maintain normal blood cholesterol concentrations.	836, 1560
Selenium contributes to normal spermatogenesis.	396
Selenium contributes to normal thyrofunction.	279, 282, 286, 1289, 1290, 1291, 1293
Selenium contributes to the normal function of the immune system.	278
Selenium contributes to the protection of cell constituents from oxidative damage.	277, 283, 286, 1289, 1290, 1291, 1293, 1751
Sugar-free chewing gum helps maintain tooth mineralization.	1151
Sugar-free chewing gum helps neutralise plaque acids.	1150
Sugar-free chewing gum may reduce oral dryness.	1240
Thiamine contributes to normal energy-yielding metabolism.	21, 24, 28
Thiamine contributes to the normal function of the heart.	20
Thiamine contributes to the normal function of the nervous system.	22
Thiamine contributes to the normal function of the nervous system.	27
Vitamin A contributes to a normal function of the immune system.	14
Vitamin A contributes to normal cell differentiation.	14
Vitamin A contributes to normal iron metabolism.	206

Vitamin A contributes to the maintenance of normal skin and mucous membranes.	15, 17
Vitamin A contributes to the maintenance of normal vision.	16
Vitamin B12 contributes to a normal function of the immune system.	107
Vitamin B12 contributes to normal cell division.	93
Vitamin B12 contributes to normal energy metabolism.	99, 190
Vitamin B12 contributes to normal red blood cell formation.	92, 101
Vitamin B6 contributes to normal function of the immune system.	68
Vitamin B6 contributes to normal protein and glycogen metabolism.	65, 70, 71
Vitamin B6 contributes to normal red blood cell formation.	67, 72, 186
Vitamin B6 contributes to the normal function of the nervous system.	66
Vitamin B6 contributes to the regulation of hormonal activity.	69
Vitamin C contributes to a normal function of the immune system.	134
Vitamin C contributes to maintain the normal function of the immune system during and after intense physical exercise.	144
Vitamin C contributes to normal collagen formation and the normal function of bones, teeth, cartilage, gums, skin and blood vessels.	130, 131, 136, 137, 149
Vitamin C contributes to normal energy-yielding metabolism.	135
Vitamin C contributes to the normal function of the nervous system.	133
Vitamin C contributes to the protection of cell constituents from oxidative damage.	129, 138, 143, 148
Vitamin C increases non-haem iron absorption.	132, 147
Vitamin D contributes to normal absorption/utilisation of calcium and phosphorus and maintenance of normal blood calcium concentrations.	152, 157
Vitamin D contributes to normal cell division.	153
Vitamin D contributes to the maintenance of normal bones and teeth.	150, 151, 158
Vitamin K contributes to maintenance of normal bone.	123, 127, 128, 2879
Vitamin K contributes to normal blood coagulation.	124, 126
Zinc contributes to a normal function of the immune system.	291, 1757
Zinc contributes to maintenance of normal bone.	295, 1756
Zinc contributes to maintenance of normal vision.	361
Zinc contributes to normal acid-base metabolism.	360
Zinc contributes to normal cognitive function.	296
Zinc contributes to normal DNA synthesis and cell division.	292, 1759
Zinc contributes to normal fertility and reproduction.	297, 300
Zinc contributes to normal metabolism of fatty acids.	302
Zinc contributes to normal metabolism of vitamin A.	361
Zinc contributes to the protection of cell constituents from oxidative damage.	294, 1758

Udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt forslaget som et led i forskriftsproceduren med kontrol.

Gældende dansk ret

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1924/2006 af 20. december 2006 om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer er direkte gældende i Danmark og de øvrige medlemsstater.

Konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have statsfinansielle eller samfundsøkonomiske konsekvenser.

Enkelte dele af det omfattende forslag vurderes at ville berøre beskyttelsesniveauet i Danmark i en negativ retning.

Høring

Sagen har været i høring via høringsportalen, og der er kommet følgende bemærkninger:

DI Fødevarer mener ikke, at der bør vedtages et lovforslag over sundhedsanprisninger i medfør af artikel 13, stk. 1, før Kommissionen har behandlet alle forslag til artikel 13, stk.1 anprisninger, som står på den konsoliderede liste. Der henvises til, at dette vil være stærkt konkurrenceforvridende, idet positive vurderinger vil give en klar konkurrencefordel til de, der har fået vurderet deres forslag, mens andre virksomheder vil stå i en mere usikker lovgivningsmæssig situation i forhold til ubehandlede forslag. Det er endvidere DI Fødevarers vurdering, at det lovgivningsmæssigt vil være overordentligt vanskeligt for virksomhederne at skulle forvalte to typer af anprisninger i form af ikke-harmoniserede anprisninger og harmoniserede anprisninger, som begge ligger indenfor lovgivningens rammer, men som vil blive forvaltet forskelligt i de forskellige EU-lande.

Landbrug & Fødevarer opfordrer til at udsætte en vedtagelse af forslaget, indtil det har været gjort til genstand for en nærmere drøftelse.

Dansk Erhverv beklager den korte høringsfrist, men hilser grundlæggende velkommen, at der skabes fælles EU-regler for sundhedsanprisninger, så der skabes ens vilkår på tværs af landene. Dansk Erhverv påpeger imidlertid, at det ud fra en konkurrencemæssig betragtning vil være problematisk at frigive nogle sundhedsanprisninger før andre.

De Samvirkende Købmænd (DSK) bemærker, at sundhedsanprisninger generelt udelukkende bør anvendes til "lødige" fødevarer, som for eksempel fastsat i ernæringsprofilerne. Derudover peger De Samvirkende Købmænd (DSK) på, at en sundhedsanprisning skal være en informativ oplysning for forbrugeren. De Samvirkende Købmænd (DSK) spørger, om det er meningen, at anprisninger som "*Iron contributes to normal cognitive function*" og "*Zink contributes to normal cognitive function*" skal angives på pakken af færdigpakkede fødevarer til salg til den endelige forbrugere, og mener i den forbindelse, at en forbruger ikke ved hvad kognitiv betyder.

Forbrugerrådet beklager også den meget korte høringsfrist, og finder det frustrerende, at der er så kort tid til at kommentere et så vigtigt emne, som har haft så lang en proces. De vil derfor

gerne benytte sig af muligheden for at kunne sende flere kommentarer længere henne i processen.

Forbrugerrådet vil grundlæggende opfordre til, at Danmark stemmer imod anprisninger, der ikke er relevante. Forbrugerrådet henviser til de mange anprisninger på listen af vitaminer og fremførere, at selv om vitaminer pr. definition er relateret til livsvigtige biologiske funktioner, som kan dokumenteres videnskabeligt, vil behovet imidlertid for langt de fleste vitaminers vedkommende nemt blive dækket via en normal kost, og ekstra indtag vil ikke have en sundhedsmæssig effekt. Derfor kan udsagn om vitaminers generelle funktion godt være videnskabeligt korrekte, men helt irrelevante og dermed vildledende i en anprisningssammenhæng, fordi forbrugeren kan få det indtryk, at et ekstra indtag er sundt på grund af den anpriste biologiske funktion.

Forbrugerrådet mener overordnet, at det virker forhastet at sætte 1. batch af anprisningerne til afstemning den 26. april 2010, da der ikke bør tillades sundhedsanprisninger, før ernæringsprofilerne er på plads. Forbrugerrådet mener også principielt, at artikel 13 listen bør frigives samlet, da det vil være forvirrende for forbrugeren, at der i måske en årrække optræder anprisninger baseret på forskellig grad af videnskabelig evidens.

Forbrugerrådet vil derfor opfordre til, at Danmark arbejder for, at man under alle omstændigheder stemmer imod anprisninger, der ikke er relevante (jævnfør bemærkninger om vitaminer), at man fokuserer skarpt på at blive enige om fornuftige ernæringsprofiler, at man udsætter godkendelsen af anprisninger til alle anprisninger er vurderet af Den Europæiske Fødevareresikkerhedsautoritet (EFSA) og, at processen med færdiggørelsen af artikel 13 listen speedes maksimalt op.

Forbrugerrådet er i særlig grad bekymret over, at man vil godkende anprisninger, hvor der kan være noget uklarhed om evidensen, herunder for eksempel ALA (Alpha-linolenic acid) og LA (Linoleic acid), og mener, at man under alle omstændigheder bør vente med at stemme om de mest problematiske anprisninger. Forbrugerrådet er dog også skeptisk over for en strategi, hvor man hele tiden vælger de mest ”uproblematiske” og stemmer om dem, da det vil kunne betyde, at man alene tillader flere og flere anprisninger, og ikke forbyder nogen før til allersidst.

Kræftens Bekæmpelse finder, at for langt de fleste vitaminers vedkommende dækkes behovet nemt via en normal kost, og ekstra indtag vil ikke have en sundhedsmæssig effekt og kan i nogle tilfælde have en negativ sundhedsmæssig effekt, især hvis der udover berigelse også tages ekstra vitaminer i form af kosttilskud i pilleform. Udsagn om vitaminers funktion kan derfor godt være videnskabeligt korrekte, men helt irrelevante og dermed vildledende i en anprisningssammenhæng, fordi forbrugeren kan få det indtryk, at et ekstra indtag er sundt på grund af den anpriste biologiske effekt. Kræftens Bekæmpelse mener, at det virker forhastet at

sætte disse anprisninger til afstemning allerede den 26. april 2010, fordi sundhedsanprisninger ikke bør tillades, inden ernæringsprofilerne er på plads. Kræftens Bekæmpelse finder det afgørende, at der lige nu fra Kommissionens side fokuseres mest på at fastsætte fornuftige ernæringsprofiler, da disse er fundamentet for ernærings- og sundhedsanprisninger. Kræftens Bekæmpelse vil derfor opfordre til, at Danmark arbejder for, at der fokuseres skarpt på at få skabt enighed om og få vedtaget fornuftige ernæringsprofiler.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Det er regeringens generelle holdning, at en godkendelse af en sundhedsanprisning i overensstemmelse med anprisningsforordningen bør bygge på et solidt videnskabeligt grundlag. Ligeledes er det væsentligt, at der fastsættes nødvendige vilkår og betingelser for anvendelse af de anprisninger, der godkendes, både for at sikre, at forbrugerne får relevante oplysninger og ikke bliver vildledt, og at der kan føres en effektiv fødevarekontrol. Ligeledes er det væsentligt, at godkendte anprisninger er forståelige og anvendelige for forbrugerne.

For en stor del af anprisningerne har Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA) bemærket, at den tilgængelige evidens ikke viser, at der skulle være en mangel på det pågældende næringsstof i den europæiske befolkning, som skulle kunne medføre at den funktion, som fremhæves i anprisningen, er nedsat. Med andre ord, for en stor del af anprisningerne fremhæves en sammenhæng mellem et næringsstof og den betydning dette stof har for kroppens funktioner, selvom forbrugeren ikke har nogen anledning til at bekymre sig om denne funktion. Det er dog efterfølgende blevet oplyst af Den Europæiske Fødevaresikkerhedsautoritet (EFSA), at når det gælder henvisningerne til, at der ikke er fundet at være en mangel af det pågældende næringsstof/nedsat funktion hos befolkningen, kan dette ikke tages til indtægt for, at der ikke forekommer mangel hos enkelte grupper i befolkningen.

Regeringen er enig i høringsparternes bemærkninger om, at anprisninger kan have en påvirkning af forbrugernes valg af fødevarer, og for at det eventuelt kan føre til øget indtag af en given fødevarer, som egentlig ikke er gavnlige for den enkelte forbruger, og som i værste fald kan medføre en negativ effekt på sundheden. Det er dog vurderingen, at der ikke er hjemmel i anprisningsforordningen til at afvise sundhedsanprisninger generelt med henvisning til relevanskriteriet. Det er derfor regeringens holdning, at i stedet for generelt at afvise en godkendelse af disse sundhedsanprisninger, kan der i henhold til de generelle principper i anprisningsforordningen, ud fra en konkret vurdering af det pågældende produkt eller den konkrete markedsføring, træffes afgørelser om, hvorvidt en godkendt sundhedsanprisning vil være vildledende for forbrugeren.

Der er imidlertid en række anprisninger på listen over anprisninger i forslaget, som foreslås godkendt, som regeringen finder, ikke kan godkendes på nuværende tidspunkt. Det skyldes enten fordi der (1) er uklarhed omkring de betingelser, der er sat for anvendelse, eller fordi

der (2) er problemer med hensyn til forbrugerforståelsen, som blandt andet vil kunne give anledning til en anden klassificering af anprisningerne i form af kategorien ”reduceret risiko for sygdom”, og hvor anprisningerne derfor ikke skal optages på listen over artikel 13 anprisninger, men som i stedet skal godkendes særskilt efter en anden procedure.

1) Betingelser for anvendelse

For de fleste vitaminer og mineraler henvises til, som betingelse for anvendelse, at der som minimum skal være et indhold svarende til kriteriet for anprisningen ”kilde til [navn på vitamin]og/eller [navn på mineral]”, hvilket svarer til en betydelig mængde (15 % af anbefalet daglig tilførsel (ADT) pr. 100 g) som defineret i næringsdeklarationsreglerne. Denne betingelse er i overensstemmelse med udtalelserne fra Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA), og giver ikke anledning til bemærkninger.

Dog følger forslaget ikke Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritets (EFSA) vurdering for så vidt angår ID 144: ”Vitamin C bidrager til vedligeholdelse af normal funktion af immunsystemet under og efter intens fysisk aktivitet”. Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) vurderer, at der bør stilles som betingelse for anprisningen, at der skal indtages 200 mg Vitamin C pr. dag, oveni det almindelige daglige indtag, for at det kan have den anpriste effekt. Dette er ikke taget med i Kommissionens forslag og vil kunne føre til vildledning af forbrugeren, hvis denne oplysning ikke gives på produktet.

For anprisninger vedrørende visse fedtsyrer, ID numre 502 og 517: ”eicosapentaensyre (EPA) og docosahexaensyre (DHA) vedligeholder normalt blodtryk” og ”eicosapentaensyre (EPA) og docosahexaensyre (DHA) vedligeholder normale triglycerid-koncentrationer”, er der behov for større klarhed over de betingelser, der er fastsat. Der er tilsyneladende uoverensstemmelse mellem Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritets (EFSA) vurdering af de pågældende anprisninger og den netop publicerede udtalelse fra Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) vedrørende Dietary Reference Values for fats (EFSA Journal 2010; 8(3):1461), idet niveauerne foreslået for de pågældende anprisninger ligger langt over de niveauer, der angives, som værende tilstrækkelige i den sidstnævnte rapport. Der er således uklarhed omkring betingelserne for anvendelse af den pågældende anprisning. Kommissionen har selv tilkendegivet, at dette eventuelt bør drøftes yderligere på ekspertniveau, og det er derfor præmaturlt at vedtage disse anprisninger på nuværende tidspunkt.

Når det gælder anprisningen ”Laktase enzym nedbryder laktose”, ID 1697 og ID 1818, er det ikke klart, hvorvidt anprisningen skal begrænses til visse produkter. Dette bør beskrives nærmere, således at det klart fremgår, at anprisningen ikke kan anvendes for fødevarer generelt men alene på selve enzymproduktet.

2) Forbrugerforståelse

Regeringen finder, at forbrugerforståelse er et meget vigtigt element i forbindelse med vedtagelse af anprisninger. Samtidig erkendes, at en information om de forskellige næringsstoffers betydning for kroppens funktioner generelt ikke er særlig nem at beskrive i en kortfattet anprisning. Umiddelbart synes flere af anprisningerne at være ”uforståelige” for den almindelige forbruger. Regeringen finder imidlertid, at den ordlyd som Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) har vurderet, at der er videnskabelig evidens for, bør fastholdes, da der for flere af anprisningerne ikke er et objektivi grundlag til stede for at kunne tage stilling til, hvorvidt en anden ordlyd er mere forståelig.

For flere anprisninger, der henviser til en *vedligeholdelse* af normalt blodcholesterolniveau, blodtryk eller triglyceridniveau, er det imidlertid regeringens vurdering, at forbrugeren bør få oplyst, at der reelt er tale om en *reduktion* i henholdsvis blodcholesterol, blodtryk eller triglyceridniveauer. Dette vedrører ID numre 489, 493, 502, 517, 754, 755, 757, 801, 836, 1465, 2934 og 1560 (se oversigten for de enkelte anprisningers ordlyd). Dette er også i overensstemmelse med Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) vurderinger, som konkluderer, at der er evidens for, at der er tale om en reduktion som kan være med til at vedligeholde et normalt niveau. Denne oplysning skønnes nødvendig, da det ikke er relevant for alle forbrugere at reducere de pågældende blodniveauer. Da en oplysning om reduktion af disse risikofaktorer ikke er mulig, med mindre der foreligger en godkendt artikel 14 anprisning (reduceret risiko for sygdom), bør en sådan godkendelse (i henhold til artikel 14) først være gældende. Anprisningen bør således ikke optræde på EU-listen over artikel 13 anprisninger.

En lignende problemstilling gælder for anprisning ID 80: ”Folat bidrager til normal homocystein metabolisme. Umiddelbart vurderes, at den almindelige forbruger ikke forstår, hvilken betydning denne funktion har for sundheden. Hvis der er tale om, at homocystein er en valid risikofaktor for udvikling af hjertekarsygdomme, bør der være tale om en artikel 14 anprisning, for at forbrugeren kan få de bedst mulige anvendelige oplysninger. Anprisningen bør således ikke optræde på EU-listen over artikel 13-anprisninger.

Udsættelse af godkendelsesprocedure

I flere af hørings svarene peges på, at der ikke bør vedtages en liste over artikel 13 anprisninger, før Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) har vurderet alle anprisningerne på den konsoliderede liste. Regeringen er enig i, at det ikke er en ideel situation, som man er havnet i, som følge af de overvældende mange forslag, som er blevet fremsendt til Kommissionen, og som har forsinket Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) arbejde. Regeringen finder det imidlertid ikke hensigtsmæssigt at afvente, at en vedtagelse af artikel 13 listen til alle forslag er vurderet af Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA). Det kan vare op til tre år eller mere, før Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA)

er færdig med at vurdere alle anprisningerne på den konsoliderede liste. Det skal desuden bemærkes, at for de vurderinger som Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) er kommet med indtil nu, har en meget stor andel af disse været negative vurderinger (ca. 2/3 af anprisningerne). Regeringen finder, at disse anprisninger snarest muligt bør opføres i registret over afviste anprisninger, idet situationen er, at der kan være anprisninger på det danske marked, som ikke opfylder bestemmelserne i anprisningsforordningen, men hvor anprisningerne alligevel anvendes, som følge af overgangsbestemmelser i anprisningsforordningen. Listen over afviste anprisninger kan formelt først blive etableret ved vedtagelse af listen over tilføjede artikel 13 anprisninger. Regeringen finder det vigtigt, at anprisninger, hvor Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) har vurderet, at der ikke er tilstrækkeligt videnskabeligt grundlag til stede, hurtigst muligt fjernes fra markedet. Med denne trinvis godkendelse, som Kommissionen har lagt op til, sikres det netop, at anprisninger hurtigere bliver fjernet fra markedet, såfremt de ikke er i overensstemmelse med anprisningsforordningen, frem for at afvente og foretage en samlet godkendelse af de mange artikel 13 anprisninger. Regeringen har noteret sig de fremførte indvendinger om konkurrencemæssige konsekvenser, men regeringen finder imidlertid, at hensynet til at beskytte forbrugerne mod anprisninger, som er vurderet ikke at være tilstrækkeligt dokumenterede, må veje tungest.

Regeringen finder det ligeledes beklageligt, at der endnu ikke er vedtaget fornuftige ernæringsprofiler, som fødevarer skal overholde for at kunne anvende anprisninger. Regeringen finder imidlertid, at det ikke er velbegrunder at udsætte godkendelsesprocessen for artikel 13 sundhedsanprisninger, indtil profilerne er på plads, som foreslået af flere høringsparter. Det skal bemærkes, at når det gælder artikel 13 anprisninger, er denne kategori af anprisninger allerede på markedet i kraft af de overgangsbestemmelser, der er gældende. Med henvisning til ovenstående er det regeringens holdning, at det af hensyn til forbrugerne vil være mere hensigtsmæssigt at godkende anprisningerne trinvis frem for at afvente, at ernæringsprofilerne bliver etableret for at få de anprisninger, som ikke er i overensstemmelse med anprisningsforordningen, fjernet fra markedet hurtigst muligt. Derudover er der allerede vedtaget en række andre sundhedsanprisninger, jævnfør de fastsatte godkendelsesprocedurer for artikel 14 anprisninger.

Sammenfatning

Sammenfattende er det regeringens holdning, at forslaget bør drøftes yderligere på ekspertniveau, inden det sættes til afstemning. Det er dog ikke i regeringens interesse at udskyde processen unødigt med hensyn til vedtagelse af artikel 13 anprisninger for de tilfælde, hvor der ikke forekommer uklarheder. Regeringen kan ikke tilslutte sig forslaget i sin nuværende form, idet den lægger afgørende vægt på, at de anprisninger, der specifikt er fremhævet som værende problematiske (ID 80, 493, 502, 517, 489, 754, 755, 757, 801, 1465, 2934, 836, 1560) tages ud af forslaget og ikke kommer til afstemning på nuværende tidspunkt. Hvis dette opfyldes, er det regeringens holdning, at afstå fra at stemme, såfremt der ikke sker yderligere faglige drøftelser af en række anprisninger (ID 144, 1697 og 1818).

Det er regeringens vurdering, at det er tvivlsomt, om Kommissionen vil imødekomme de danske anmodninger om at ændre forslaget i overensstemmelse med de anførte synspunkter, hvorfor det kan påregnes, at Danmark stemmer imod vedtagelsen af forslaget.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes umiddelbart at være kvalificeret flertal for Kommissionens forslag i sin nuværende form.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.